

โลก ในมือคุณ

'มองคุณภาพอากาศกรุงเทพฯ ผ่านโลเคน

อาทิตย์ที่ผ่านมามีข่าวเล็กๆ ชิ้นหนึ่ง ที่ดูจะมีประโยชน์ ต่อคนอ่านมากกว่าข่าวการทะเลาะกันของนักการเมือง แต่น่าเสียดายที่สื่อมวลชนส่วนใหญ่มองข้ามไป ข่าวที่ว่าคือ ทางมูลนิธิโลกสีเขียวได้เปิดเผย คุณภาพอากาศของ กรุงเทพมหานคร ผ่านสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่เรียกว่า โลเคน โดยทำเป็นแผนที่แสดงจุดต่างๆ ในเมืองหลวงว่า มีคุณภาพอากาศเสียมากน้อยเพียงไร

ที่ผ่านมาการตรวจสอบคุณภาพอากาศ มักจะเป็นหน้าที่ของหน่วยราชการ คือกรมควบคุมมลพิษที่จะใช้เครื่องมือราคาแพงในการตรวจวัดคุณภาพอากาศ

ครั้งนี้ถือเป็นครั้งแรกที่ภาคประชาชนสามารถสร้างเครื่องมือราคาถูกในการตรวจสอบคุณภาพอากาศ โดยสร้างแผนที่ "มองคุณภาพอากาศกรุงเทพฯ ผ่านโลเคน 2010" เป็นแผนที่แสดงข้อมูลคุณภาพอากาศ ฉบับประชาชนฉบับแรกในประเทศไทย สำเร็จโดยกลุ่มเยาวชน "นักสืบสายลม" จากเครือข่ายโรงเรียนในกรุงเทพฯ ร่วมกับมูลนิธิโลกสีเขียว โดยใช้โลเคนเป็นตัววัดคุณภาพอากาศ

โลเคนเป็นสิ่งมีชีวิตที่วางตัวง่ายหาจับสะดวก เล็กมาก พบอาศัยขึ้นเกาะตามต้นไม้ ก้อนหิน และพื้นผิวต่างๆ ทั่วโลก

ลองสังเกตดูต้นไม้บางต้น จะเห็นมีแถบเป็น ๆ เกาะลำต้นไม้ มีทั้งสีเขียว สีขาว สีเทา นั่นแหละคือโลเคน

โลเคนมีคุณสมบัติพิเศษสามารถใช้ชี้ระดับมลภาวะในอากาศได้ เนื่องจากโลเคนชนิดต่างๆ มีความทนทานต่อระดับมลภาวะไม่เท่ากัน การสำรวจสังเกตโลเคนว่าพบกลุ่มใดมากน้อยแค่ไหน จึงบ่งบอกถึงคุณภาพอากาศ ที่เราหายใจเข้าไปได้ว่าดีหรือไม่ดีเพียงใด

คราวนี้ทางมูลนิธิโลกสีเขียวได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายโรงเรียนใน กทม. เขตละแวกสาทรฯ เด็กนักเรียนที่ผ่านการอบรมด้วยวิธีการง่ายๆ ร่วมกันสำรวจโลเคนที่เกาะตามต้นไม้ทั่วกรุงเทพฯ

จากการสำรวจสังเกตโลเคนไม้พื้นไม้ทั่วกรุงเทพฯ และบริเวณใกล้เคียงทั้งหมด 214 จุด ในช่วงเวลา 9 เดือน จากกันยายน 2552 ถึงพฤษภาคม 2553 พบว่าพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของกรุงเทพฯ มีคุณภาพอากาศที่ "แย่" ถึง "แย่มาก" มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

คุณภาพอากาศ "แย่" ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ใจกลางเมือง ทั้งทางฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี หรือบริเวณใกล้ถนนสายหลักที่มีการจราจรหนาแน่นคับคั่ง และพื้นที่ชานเมืองที่มีโรงงานจำนวนมาก เช่น บริเวณเขตบางขุนเทียนและเขตบางนาทางด้านใต้ของกรุงเทพฯ ซึ่งติดกับเขตอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสมุทรปราการ

นอกจากนี้จุดที่พบคุณภาพอากาศ "แย่" ก็กระจายไปทั่วายเป็นหย่อมๆ ที่มักมีกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น บริเวณสนามกีฬา บริเวณที่เผาขยะและเผาพริกเผาผัก หรือพื้นที่ติดคลองน้ำเสีย ซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซไข่เน่า หรือไฮโดรเจนซัลไฟด์

อย่างไรก็ตาม พื้นที่ที่มีคุณภาพอากาศ "พอใช้" จนถึง "ดีพอใช้" มีอยู่ไม่น้อยในกรุงเทพฯ ตามพื้นที่ในเขตรอบนอกและสวนผลไม้
ชุมชนริมคลองที่ถนนกว้างโล่ง หรือมีอาคารจระไนหนาแน่นมาก เช่น
ในเขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง และเขตตลิ่งชัน
เขตทวีวัฒนา ไปจนถึงพื้นที่ติดกับพุทธมณฑลในจังหวัดนครปฐม
จุดที่พบคุณภาพอากาศ "พอใช้" ในบริเวณกลางกรุง ได้แก่
พื้นที่สวนสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น สวนรมณีนาถ สวนสัตว์ดุสิต และ
สวนหลวง ร.9 และมีข้อสังเกตว่าบริเวณบางกอกเจ้าที่เป็นพื้นที่
ติดชิดขอบอากาศคุณภาพแค่ "พอใช้" ซึ่งน่าจะมาจากบางกอกเจ้า
อยู่ติดกับเขตอุตสาหกรรมแถวสมุทรปราการ

นี่ถือเป็นครั้งแรกที่ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบคุณภาพ
อากาศได้ด้วยตนเอง เพียงแต่ต้องผ่านกระบวนการ "นักสืบรอยลม"
จากมูลนิธิโคสโมสเฟียร์ ทุกคนก็สามารถตรวจสอบคุณภาพอากาศ
บริเวณบ้านได้เอง และช่วยกระตุ้นให้คนเมืองเกิดความตระหนักต่อ
ปัญหาสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวที่เกิดขึ้น ผู้ใดสนใจโปรดติดต่อ มูลนิธิฯ
02-622-2250-2

หากมีโอกาสทางมูลนิธิฯ จะทำ เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพ
นักรบเมือง รับรองได้มาตรฐานช่วยตรวจรอบบ้านแล่มบ้าน
เต็มเมืองแน่